നിരാകരണപത്രം

(Disclaimer)

പ്രാദേശികഭാഷയിൽ വിവർത്തനം ചെയ്ത വിധിന്യായം നിർമിത ബുദ്ധ്യാധിഷ്ഠിത വിവർത്തന ഉപകരണത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ കേരള ഹൈക്കോടതിയിലെ ഐ.റ്റി.ഡയറക്ടറേറ്റ് സാധൂകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഇതിന്റെ ഉള്ളടക്കത്തിൽ ആശയപരമായോ സാംഗത്യപരമായോ വ്യാകരണപരമായോ ആഖ്യാനപരമായോ തെറ്റുകൾ കടന്നു കൂടാൻ സാധ്യതയുള്ളതാണ്. ഈ തർജ്ജമ കേവലം വ്യവഹാരകക്ഷികളുടെയും പൊതുജനങ്ങളുടെയും പൊതുവായ അറിവിലേക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഔദ്യോഗികവും പ്രായോഗികവുമായ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വിധി നിർവ്വഹണ നടപ്പാക്കലുകൾക്കും പ്രസ്തുത വിധിന്യായത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പ് ആധികാരികവും അന്തിമവും ആയിരിക്കും.

ബ്രാഹ്മണി റിവർ പെല്ലറ്റ്സ് ലിമിറ്റഡ്

v.

കാമാച്ചി ഇൻഡസ്ട്രീസ് ലിമിറ്റഡ്

(സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 5850/2019)

2019 ജൂലൈ 25

[ജസ്റ്റിസ് ആർ. ഭാനുമതി, ജസ്റ്റിസ് എ.എസ്. ബൊപ്പണ്ണ]

ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസീലിയേഷൻ നിയമം, 1996 – വകുപ്പുകൾ.2(1)(e), 2(2), 11(6), 20 – അപ്പീൽവാദി എതിർകക്ഷിയുമായി എഫ്.ഒ.ബി വ്യവസ്ഥകളിൽ 40,000 വെറ്റ് മെട്രിക് ടൺ ഇരുമ്പ് അയിര് പെല്ലറ്റുകൾ വിൽക്കുന്നതിനായി കരാറിൽ ഏർപ്പെട്ടു – വിലയെയും പണമടയ്ക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിബന്ധനകളെയും ചൊല്ലി തർക്കം ഉടലെടുത്തു – മറ്റ് സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്ന് ഉയർന്ന നിരക്കിൽ ഇരുമ്പ് അയിര് പെല്ലറ്റുകൾ വാങ്ങേണ്ടി വന്നതായി ആരോപിച്ച് എതിർകക്ഷി നഷ്ടപരിഹാരം ആവശ്യപ്പെട്ടു – നഷ്ടപരിഹാരം നൽകാനുള്ള ബാധ്യത അപ്പീൽവാദി നിഷേധിച്ചു – ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി എതിർകക്ഷി മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിയിൽ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം ഹർജി ഫയൽ ചെയ്തു – ആർബിട്രേഷന്റെ ആസ്ഥാനം ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കുമെന്ന് കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അതിനാൽ ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കാൻ ഒറീസ്സ ഹൈക്കോടതിക്ക് മാത്രമേ പ്രത്യേക അധികാരമുള്ളൂ എന്നും ചൂണ്ടിക്കാട്ടി അപ്പീൽവാദി ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയെ ചോദ്യം ചെയ്തു – അപവദിത ഉത്തരവിലൂടെ

മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിയിലെ മുൻ ജഡ്ജിയെ ഹൈക്കോടതി ആർബിട്രേറ്ററായി നിയമിച്ചു – അപ്പീലിൽ വിധിച്ചത്: വകുപ്പ് 2(2) പ്രകാരം, ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലം ഇന്ത്യയിലാണെങ്കിൽ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ ഒന്നാം ഭാഗം എല്ലാ ആർബിട്രേഷനുകൾക്കും ബാധകമാകും. നിയമത്തിലെ ഒന്നാം ഭാഗത്തെ പരാമർശിച്ചുകൊണ്ട് വകുപ്പ് 2(1)(e) "കോടതിയെ" നിർവചിക്കുന്നു, ഇത് ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലത്തെ നിയന്ത്രിക്കും – കൂടാതെ, വകുപ്പ് 2(1)(e) പ്രകാരം, "കേസിന്റെ വിഷയം" രണ്ടോ അതിലധികമോ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിയിലാണെങ്കിൽ, അധികാരമുള്ള കോടതികളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിലേക്ക് മാത്രമായി അധികാരപരിധി പരിമിതപ്പെടുത്താൻ കക്ഷികൾക്ക് സമ്മതിക്കാവുന്നതാണ് – വകുപ്പ് 20 പ്രകാരം, ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലം തീരുമാനിക്കാൻ കക്ഷികൾക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ട് – അധികാരപരിധിയുള്ള രണ്ടോ അതിലധികമോ കോടതികളിൽ നിന്ന് ഒരു കോടതിയെ കക്ഷികൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ വേണം "കക്ഷികളുടെ സ്വയംഭരണാധികാരത്തെ" വിലയിരുത്താൻ – ഒരു പ്രത്യേക സ്ഥലത്തെ കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയെക്കുറിച്ച് കരാർ വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ആ കോടതിക്ക് മാത്രമായിരിക്കും പ്രസ്തുത വിഷയം കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ അധികാരമുണ്ടാവുക – ഈ കേസിൽ, ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന "സ്ഥലം" ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കുമെന്ന് കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട് – ഭുവനേശ്വർ ആർബിട്രേഷൻ വേദിയായി നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള കക്ഷികളുടെ കരാർ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ, മറ്റെല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കുക എന്നതാണ് അവരുടെ ഉദ്ദേശ്യം – "പ്രത്യേക അധികാരപരിധി", "ഒന്നുമാത്രം", "പ്രത്യേകം" , "മാത്രം" തുടങ്ങിയ വാക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കാത്തത് നിർണ്ണായകമല്ല, അത് കരാറിലെ

ഉദ്ദേശ്യത്തിൽ കാര്യമായ മാറ്റമൊന്നും വരുത്തുന്നില്ല – ആർബിട്രേഷൻ "വേദി" ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കണമെന്ന് കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിരിക്കെ, വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരമുള്ള അധികാരപരിധി ഏറ്റെടുത്തതിൽ മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിക്ക് തെറ്റുപറ്റി – വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം സമർപ്പിക്കുന്ന ഹർജി പരിഗണിക്കാൻ ഒറീസ്സ ഹൈക്കോടതിക്ക് മാത്രമേ അധികാരമുള്ളൂ എന്നതിനാൽ, അപവദിത ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കുന്നു – ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി ഒറീസ്സ ഹൈക്കോടതിയെ സമീപിക്കാൻ കക്ഷികൾക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ട്.

വാക്കുകളും പ്രയോഗങ്ങളും – "സീറ്റ്/ആസ്ഥാനം", "വേദി/സ്ഥലം" – പരിശോധിച്ചു - ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസീലിയേഷൻ നിയമം, 1996.

അപ്പീൽ അനുവദിച്ചുകൊണ്ട് കോടതി

വിധിച്ചു : 1.1 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസീലിയേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(2) പ്രകാരം, ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്നത് ഇന്ത്യയിലാണെങ്കിൽ നിയമത്തിന്റെ ഒന്നാം ഭാഗം ബാധകമായിരിക്കും. ഭാഗം ഒന്നുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1)(e) "കോടതി"യെ നിർവചിക്കുന്നു, ഇത് ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലത്തെ നിയന്ത്രിക്കുന്നു.[ഖണ്ഡിക 9]

1.2 11. ബാൽക്കോ കേസിൽ വകുപ്പ് 20(3) മുൻനിർത്തി 'ആസ്ഥാനം' (സീറ്റ്), 'സ്ഥാനം/സ്ഥലം' എന്നിവ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം കോടതി വ്യക്തമാക്കി. നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 20(3) പ്രകാരം, കക്ഷികൾ സമ്മതിക്കുന്ന ഏതൊരു സ്ഥലത്തും യോഗങ്ങൾ, നടപടിക്രമങ്ങൾ , ഹിയറിംഗുകൾ എന്നിവ നടത്താൻ കക്ഷികൾക്ക് അനുവാദമുണ്ട്. ബാൽക്കോ കേസിൽ കോടതി ഇപ്രകാരം

നിരീക്ഷിച്ചു: ഇന്ത്യയിൽ ആസ്ഥാനമുള്ള ഒരു അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ ആർബിട്രേഷനിൽ, കക്ഷികൾക്ക് പരസ്പര ധാരണയോടെ ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്തുവെച്ച് ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾ നടത്താവുന്നതാണ്. എന്നാൽ, ഇത് ആർബിട്രേഷൻ ആസ്ഥാനം മാറുന്നതിന് കാരണമാകില്ല; അത് ഇന്ത്യയിൽത്തന്നെ തുടരും. തുടർന്ന്, ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ ഒരു വിദേശ കേന്ദ്രം/ആസ്ഥാനം നിശ്ചയിക്കുകയും അതോടൊപ്പം ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾക്ക് ബാധകമായ നിയമമായി 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമം തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു സാഹചര്യം കോടതി വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. അത്തരം സാഹചര്യങ്ങളിൽ, കക്ഷികൾ നിശ്ചയിച്ച സ്ഥലത്ത് വെച്ച് ആർബിട്രേഷൻ വാദം കേൾക്കുന്നത് ആർബിട്രേഷൻ കേന്ദ്രത്തെ അല്ലെങ്കിൽ ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന സ്ഥാനം മാറ്റുന്നില്ല; കേന്ദ്രം ഇന്ത്യയിൽത്തന്നെ തുടരും. [ഖണ്ഡിക 11]

1.3 നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1)(e) പ്രകാരം "കോടതി" എന്നത് നിർവ്വചിച്ചിരിക്കുന്നത് "കേസിന് ആസ്പദമായ വിഷയം" എന്നതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ്. വകുപ്പ് 2(1)(e) പ്രകാരം, ഒരു കേസിന് ആസ്പദമായ വിഷയം രണ്ടോ അതിലധികമോ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിയിൽ വരുന്നതാണെങ്കിൽ, ആ കോടതികളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിൽ മാത്രമായി അധികാരപരിധി പരിമിതപ്പെടുത്താൻ കക്ഷികൾക്ക് കരാറിലൂടെ സാധിക്കും. ബാൽക്കോ കേസിലെ ഖണ്ഡിക (96)-ൽ, വകുപ്പ് 2(1)(e)-ലെ "ആസ്പദമായ വിഷയം" എന്ന പ്രയോഗം ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളിൽ മേൽനോട്ടാധികാരമുള്ള കോടതിയെ തിരിച്ചറിയാനാണെന്ന് സുപ്രീം കോടതി വ്യക്തമാക്കി. വകുപ്പ് 2(1)(e)-ലെ വ്യവസ്ഥകൾ, "ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലം" തീരുമാനിക്കുന്നതിൽ കക്ഷികൾക്കുള്ള സ്വയംഭരണാധികാരത്തിന് അംഗീകാരം നൽകുന്ന വകുപ്പ് 20-നോടൊപ്പം ചേർത്ത് വായിക്കണമെന്നും കോടതി വിധിച്ചു. [ഖണ്ഡിക 12]

1.4 ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 20 പ്രകാരം, ആർബിട്രേഷൻ നടക്കേണ്ട സ്ഥലം തീരുമാനിക്കാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം കക്ഷികൾക്കുണ്ട്. അധികാരപരിധിയുള്ള രണ്ടോ അതിലധികമോ കോടതികളിൽ നിന്ന് ഒരു കോടതിയെ കക്ഷികൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന സാഹചര്യത്തിലാണ് കക്ഷികളുടെ സ്വയംഭരണാധികാരത്തെ വിലയിരുത്തേണ്ടത്. മൂന്നംഗ ബെഞ്ചിന്റെ തീരുമാനമായ *സ്വസ്തിക് ഗ്യാസ് (പി) ലിമിറ്റഡ് v. ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡ് (2013) 9 SCC 32* എന്ന കേസിൽ ഇത് വ്യക്തമാക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. [ഖണ്ഡിക 13]

1.5 ഒരു പ്രത്യേക സ്ഥലത്തെ കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയെക്കുറിച്ച് കരാറിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ആ കോടതിക്ക് മാത്രമായിരിക്കും പ്രസ്തുത വിഷയം കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ അധികാരമുണ്ടാവുക; മറ്റ് എല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കുക എന്നതാണ് ഇതിലൂടെ കക്ഷികൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഈ കേസിൽ, ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന "വേദി/സ്ഥലം" ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കുമെന്ന് കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭുവനേശ്വർ ആർബിട്രേഷൻ വേദിയായി നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള കക്ഷികളുടെ കരാർ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ, മറ്റെല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കുക എന്നതാണ് അവരുടെ ഉദ്ദേശ്യം. സ്വസ്തിക് കേസിൽ വിധിച്ചതുപോലെ, "പ്രത്യേകമായ അധികാരപരിധി", "ഒന്നുമാത്രം", "പ്രത്യേകമായ", "മാത്രം" തുടങ്ങിയ പദങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാത്തത് നിർണ്ണായകമല്ല, അത് കരാറിലെ ഉദ്ദേശ്യത്തിൽ കാര്യമായ മാറ്റമൊന്നും വരുത്തുന്നുമില്ല. ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന "സ്ഥലം" ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കണമെന്ന് കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിരിക്കെ, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരമുള്ള അധികാരപരിധി ഏറ്റെടുത്തതിൽ മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിക്ക് തെറ്റുപറ്റി. നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം സമർപ്പിക്കുന്ന ഹർജി പരിഗണിക്കാൻ ഒറീസ്സ ഹൈക്കോടതിക്ക് മാത്രമേ അധികാരമുള്ളൂ എന്നതിനാൽ, അപവദിത ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കേണ്ടതാണ്. ഇതിന്റെ ഫലമായി,

മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതി 02.11.2018-ന് പുറപ്പെടുവിച്ച അപവദിത ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കുകയും ഈ അപ്പീൽ അനുവദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആർബിറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി ഒറീസ്സ ഹൈക്കോടതിയെ സമീപിക്കാൻ കക്ഷികൾക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരിക്കും. [ഖണ്ഡിക 16-18]

ഭാരത് അലൂമിനിയം കോ. v. കൈസർ അലൂമിനിയം ടെക്നിക്കൽ സർവീസസ് ഇൻക്. (2012) 9 SCC 552 : [2012] 12 SCR 327 – പിന്തുടർന്നു.

ഇൻഡസ് മൊബൈൽ ഡിസ്ട്രിബ്യൂഷൻ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് v. ഡാറ്റാവിൻഡ് ഇന്നൊവേഷൻസ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡും മറ്റുള്ളവരും (2017) 7 SCC 678 : [2017] 4 SCR 744; സ്വസ്തിക് ഗ്യാസസ് (പി) ലിമിറ്റഡ് v. ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡ് (2013) 9 SCC 32 : [2013] 7

SCR 581 – ആശ്രയിച്ചു.

യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ v. ഹാർഡി എക്സ്പ്ലോറേഷൻ ആൻഡ് പ്രൊഡക്ഷൻ (ഇന്ത്യ) ഇൻക്. (2018) 7 SCC 374 : [2018] 5 SCR 662 ; ഭാട്ടിയ ഇന്റർനാഷണൽ v. ബൾക്ക് ട്രേഡിംഗ് എസ്.എ. ഉം മറ്റൊരാളും (2002) 4 SCC 105 : [2002] 2 SCR 411; എനർകോൺ (ഇന്ത്യ) ലിമിറ്റഡും മറ്റുള്ളവരും v. എനർകോൺ ജിഎംബിഎച്ച് ഉം മറ്റൊരാളും (2014) 5 SCC 1 : [2014] 2 SCR 855 ; റിലയൻസ് ഇൻഡസ്ട്രീസ് ലിമിറ്റഡും മറ്റൊരാളും v. യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ (2014) 7 SCC 603 : [2014] 6 SCR 456 – പരാമർശിച്ചു.

കേസ് നിയമ സൂചിക

[2017] 4 SCR 744	**ആശ്രയിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 6**
[2018] 5 SCR 662	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 6**
[2012] 12 SCR 327	**പിന്തുടർന്നു**	**ഖണ്ഡിക 7**
[2002] 2 SCR 411	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 10**
[2013 7 SCR 581	**ആശ്രയിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 13**
[2014] 2 SCR 855	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 15**
[2014] 6 SCR 456	**പരാമർശിച്ചു**	**ഖണ്ഡിക 15**

സിവിൽ അപ്പീൽ അധികാരിത : 2019-ലെ സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 5850.

മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതി 2018-ലെ ഒ.പി. നമ്പർ 398-ൽ 02.11.2018-ന് പുറപ്പെടുവിച്ച വിധിന്യായത്തിൽ നിന്നും ഉത്തരവിൽ നിന്നും.

രത്തൻ കെ. സിംഗ്, സൂരജ് പ്രകാശ്, മൃണാൽ ലിറ്റോറിയ, രജത് ഭരദ്വാജ്, കുമാരി പ്രിയങ്ക സോളങ്കി എന്നിവർ - അപ്പീൽവാദിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായി.

എസ്. സാന്തനം സ്വാമിനാഥൻ, മിസിസ് ആരതി രാജൻ എന്നിവർ - എതിർകക്ഷിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായി.

വിധിന്യായം പ്രസ്താവിച്ചത്

ജസ്റ്റിസ് ആർ. ഭാനുമതി

1. അനുമതി നൽകി.

2. ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്നതിനുള്ള സ്ഥലം ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കുമെന്ന് കരാറിൽ നിബന്ധനയുള്ള സാഹചര്യത്തിൽ, 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസീലിയേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കാൻ മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിക്ക് കഴിയുമോ എന്നതാണ് ഈ അപ്പീലിൽ പരിഗണിക്കേണ്ട വിഷയം.

3. ഈ അപ്പീലിലേക്ക് നയിച്ച വസ്തുതകൾ ചുരുക്കത്തിൽ താഴെ നൽകുന്നു:-

അപ്പീൽവാദിയും എതിർകക്ഷിയും തമ്മിൽ 40,000 വെറ്റ് മെട്രിക് ടൺ അയൺ ഓർ പെല്ലറ്റ്സ് എഫ്.ഒ.ബി. നിബന്ധനകളിൽ വിൽക്കുന്നതിനായി എതിർകക്ഷിയുമായി ഒരു കരാറിൽ ഏർപ്പെട്ടു; ഇതിനുള്ള പണം ഭുവനേശ്വറിൽ ലെറ്റർ ഓഫ് ക്രെഡിറ്റ് വഴി നൽകേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. സാധനങ്ങൾ കയറ്റേണ്ടത് ഒഡീഷയിലെ ഭദ്രക് ജില്ലയിലുള്ള ധമ്ര പോർട്ടിൽ നിന്നും ലക്ഷ്യസ്ഥാനം തമിഴ്നാട്ടിലെ ചെന്നൈ/എണ്ണൂർ പോർട്ടുകളുമായിരുന്നു. വിലയെയും പണമടയ്ക്കാനുള്ള വ്യവസ്ഥകളെയും ചൊല്ലി കക്ഷികൾക്കിടയിൽ തർക്കം ഉടലെടുക്കുകയും അപ്പീൽവാദി സാധനങ്ങൾ കൈമാറാതിരിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉയർന്ന നിരക്കിൽ മറ്റ് സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്ന് അയൺ ഓർ പെല്ലറ്റുകൾ ശേഖരിക്കേണ്ടി വന്നതിനാൽ തങ്ങൾക്ക് ഉണ്ടായ നഷ്ടത്തിന് എതിർകക്ഷി നഷ്ടപരിഹാരം ആവശ്യപ്പെട്ടു. കരാറിൽ പിന്നീട് മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തിയെന്നും

എതിർകക്ഷി കരാറിലെ പ്രധാന വ്യവസ്ഥകൾ ലംഘിച്ചുവെന്നും അതിനാൽ നഷ്ടപരിഹാരം നൽകാൻ ബാധ്യസ്ഥരല്ലെന്നും അപ്പീൽവാദി വാദിച്ചു.

4. കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള കരാറിലെ ആർബിട്രേഷൻ സംബന്ധിച്ച 18-ാം വകുപ്പ് ഇപ്രകാരമാണ്:-

> "18. ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾ 1996-ലെ ഇന്ത്യൻ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസീലിയേഷൻ നിയമത്തിന് കീഴിലായിരിക്കും, കൂടാതെ ആർബിട്രേഷൻ വേദി ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കും."

5. എതിർകക്ഷി 07.10.2016-ന് ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾക്കായി നോട്ടീസ് നൽകി. എന്നാൽ ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ അപ്പീൽവാദി യോജിച്ചില്ല. തുടർന്ന്, ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി എതിർകക്ഷി 24.01.2018-ന് മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിയിൽ 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ (ചുരുക്കത്തിൽ നിയമം) വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം ഒ.പി. നമ്പർ 398/2018 ഫയൽ ചെയ്തു. ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന സ്ഥലം ഭുവനേശ്വർ ആണെന്ന് കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ ഒറീസ ഹൈക്കോടതിക്ക് മാത്രമേ ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കാൻ അധികാരമുള്ളൂ എന്ന് കാണിച്ച് അപ്പീൽവാദി മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയെ ചോദ്യം ചെയ്തു. എന്നാൽ, കക്ഷികൾ ഒരു പ്രത്യേക കേന്ദ്രം/ആസ്ഥാനം നിശ്ചയിച്ചു എന്നതുകൊണ്ട് മാത്രം മറ്റ് കോടതികളുടെ അധികാരപരിധി ഇല്ലാതാകില്ലെന്ന് നിരീക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതി അപവദിത ഉത്തരവിലൂടെ മുൻ ജഡ്ജിയെ ആർബിട്രേറ്ററായി നിയമിച്ചു. മറ്റ് കോടതികളുടെ അധികാരപരിധി ഒഴിവാക്കിക്കൊണ്ടുള്ള വ്യക്തമായ വ്യവസ്ഥ

കരാറിൽ ഇല്ലാത്തതിനാൽ മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിക്കും ഒറീസ ഹൈക്കോടതിക്കും ഈ നടപടികളിൽ അധികാരമുണ്ടെന്ന് ഹൈക്കോടതി വിധിച്ചു. ഈ അപവദിത ഉത്തരവിനെ ചോദ്യം ചെയ്തുകൊണ്ടാണ് അപ്പീൽവാദി സുപ്രീം കോടതിയെ സമീപിച്ചിരിക്കുന്നത്.

6. ആർബിട്രേഷനായി കക്ഷികൾ ഒരു സ്ഥലം/വേദി അംഗീകരിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ, അതിന് നിയമപരമായ പദവി ലഭിക്കുമെന്നും, അതിനാൽ ആർബിട്രേഷൻ നിയമപ്രകാരം ഒറീസ ഹൈക്കോടതിക്ക് മാത്രമേ അധികാരപരിധിയുള്ളൂ എന്നും അപ്പീൽവാദിയുടെ അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചു. ആർബിട്രേഷൻ കേന്ദ്രം ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കെ, വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതി അധികാരപരിധി ഏറ്റെടുത്തത് തെറ്റാണെന്നും അദ്ദേഹം ബോധിപ്പിച്ചു. ഇക്കാര്യത്തിൽ, *ഇൻഡസ് മൊബൈൽ ഡിസ്ട്രിബ്യൂഷൻ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് v. ഡാറ്റാവിൻഡ് ഇന്നൊവേഷൻസ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്* ***(2017) 7 SCC 678,*** *യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ v. ഹാർഡി എക്സ്പ്ലോറേഷൻ ആൻഡ് പ്രൊഡക്ഷൻ (ഇന്ത്യ) ഇൻക്* ***(2018)7 SCC 374*** എന്നീ വിധിന്യായങ്ങളെ അദ്ദേഹം ആധാരമാക്കി. കരാറിലെ 18-ാം വകുപ്പ്, ഭുവനേശ്വറിലെ കോടതികൾ ഒഴികെയുള്ള മറ്റ് കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിയെ ഇല്ലാതാക്കുന്നില്ല എന്ന ഹൈക്കോടതിയുടെ കണ്ടെത്തൽ തെറ്റാണെന്ന് വാദിക്കപ്പെട്ടു. ഒരു രാജ്യത്തിനുള്ളിൽ ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്നതിന് കക്ഷികൾ ഒരു സ്ഥാനം നിശ്ചയിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ആ കോടതിക്ക് മാത്രമായിരിക്കും പ്രത്യേക അധികാരപരിധി എന്ന് ഇൻഡസ് മൊബൈൽ കേസിൽ സുപ്രീം കോടതി വ്യക്തമാക്കിയ തത്വം ഈ കേസിൽ നടപ്പിലാക്കാത്തത് ഹൈക്കോടതിക്ക് പറ്റിയ പിഴവാണെന്നും അഭിഭാഷകൻ സമർപ്പിച്ചു.

7. നേരെമറിച്ച്, ഭുവനേശ്വറിലും ചെന്നൈയിലും വ്യവഹാരത്തിനുള്ള കാരണങ്ങൾ

ഉണ്ടായതിനാൽ മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിക്കും ഒറീസ ഹൈക്കോടതിക്കും മേൽനോട്ടാധികാരം ഉണ്ടെന്ന് എതിർകക്ഷിയുടെ അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചു. ഇതിനായി *ഭാരത് അലുമിനിയം കോ. v. കൈസർ അലുമിനിയം ടെക്നിക്കൽ സർവീസസ് ഇൻക്.* ***(2012) 9 SCC 552*** എന്ന കേസിലെ 96-ാം ഖണ്ഡിക അദ്ദേഹം ആധാരമാക്കി. ഒരു രാജ്യത്തിനുള്ളിലെ ആർബിട്രേഷനിൽ, കരാറിലൂടെ കക്ഷികൾ ഏതെങ്കിലും ഒരു കോടതിയുടെ മാത്രം പ്രത്യേക അധികാരപരിധിക്ക് വിധേയരാകാത്തിടത്തോളം, ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്നതിനുള്ള 'സ്ഥലം' എന്ന് പരാമർശിച്ചതുകൊണ്ട് മാത്രം ആ കോടതിക്ക് പ്രത്യേക അധികാരാപരിധി ലഭിക്കില്ലെന്നും അദ്ദേഹം സമർപ്പിച്ചു. 'വേദി അല്ലെങ്കിൽ സ്ഥലം' എന്ന് പറയുന്നതിനൊപ്പം "മാത്രം", "പ്രത്യേകം", "ഒന്നിൽ മാത്രം" തുടങ്ങിയ പദങ്ങളോ മറ്റ് സാഹചര്യങ്ങളോ ഉണ്ടെങ്കിൽ മാത്രമേ മറ്റൊരു കോടതിയുടെ അധികാരപരിധി ഒഴിവാക്കപ്പെടുകയുള്ളൂ എന്ന് അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. "ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന വേദി അല്ലെങ്കിൽ സ്ഥലം ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കും" എന്ന പ്രയോഗത്തിന് പ്രത്യേക പ്രാധാന്യമൊന്നുമില്ലെന്നും, ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിൽ മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതി വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം അധികാരം പ്രയോഗിച്ചത് ശരിയാണെന്നും അദ്ദേഹം ബോധിപ്പിച്ചു.

8. ഇരുപക്ഷത്തിന്റെയും വാദങ്ങൾ കോടതി ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം പരിഗണിക്കുകയും കീഴ്ക്കോടതിയുടെ ഉത്തരവും കക്ഷികൾ ഉദ്ധരിച്ച വിധിന്യായങ്ങളും പരിശോധിക്കുകയും ചെയ്തു.

9. ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(2) പ്രകാരം, ഇന്ത്യയിൽ നടക്കുന്ന

ആർബിട്രേഷനുകൾ നിയമത്തിന്റെ ഒന്നാം ഭാഗത്തിന് കീഴിലാണ് വരുന്നത്. ആർബിട്രേഷന്റെ വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ അധികാരമുള്ള "കോടതി" എന്നത് നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1)(e)-ൽ നിർവ്വചിച്ചിരിക്കുന്നത് പ്രകാരമാണ്. അത് താഴെ പറയുന്നവയാണ്:-

> 2. നിർവ്വചനങ്ങൾ. – (1) ഈ ഭാഗത്തിൽ, സന്ദർഭം മറ്റൊന്ന് ആവശ്യപ്പെടാത്ത പക്ഷം, -
>
> .....
>
> (e) "കോടതി" എന്നാൽ –
>
> (i) അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ ആർബിട്രേഷൻ ഒഴികെയുള്ള മറ്റ് ആർബിട്രേഷനുകളുടെ കാര്യത്തിൽ: ഒരു ജില്ലയിലെ അസ്സൽ സിവിൽ അധികാരപരിധിയുള്ള പ്രിൻസിപ്പൽ സിവിൽ കോടതി ; ഇതിൽ സാധാരണ സിവിൽ അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കുന്ന ഹൈക്കോടതിയും ഉൾപ്പെടുന്നു. ആർബിട്രേഷന് ആധാരമായ തർക്കം ഒരു സിവിൽ കേസ് ആയിരുന്നെങ്കിൽ അതിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ അധികാരമുള്ള കോടതിയായിരിക്കണം ഇത്. എന്നാൽ ഇത്തരത്തിലുള്ള പ്രിൻസിപ്പൽ സിവിൽ കോടതിയെക്കാൾ താഴ്ന്ന പദവിയിലുള്ള സിവിൽ കോടതികളോ സ്മോൾ കോസസ് കോടതികളോ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടില്ല.
>
> (ii) അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ ആർബിട്രേഷന്റെ കാര്യത്തിൽ: സാധാരണ അസ്സൽ സിവിൽ അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കുന്ന ഹൈക്കോടതി. ആർബിട്രേഷന്

ആധാരമായ തർക്കം ഒരു സിവിൽ കേസ് ആയിരുന്നെങ്കിൽ അതിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ അധികാരമുള്ള ഹൈക്കോടതിയായിരിക്കണം ഇത്. മറ്റ് സാഹചര്യങ്ങളിൽ, കീഴ്ക്കോടതികളുടെ വിധിന്യായത്തിന്മേൽ അപ്പീൽ കേൾക്കാൻ അധികാരമുള്ള ഹൈക്കോടതി ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(2) പ്രകാരം, ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്നത് ഇന്ത്യയിലാണെങ്കിൽ നിയമത്തിന്റെ ഒന്നാം ഭാഗം ബാധകമായിരിക്കും. വകുപ്പ് 2(1)(e) പ്രകാരം "കോടതി" എന്ന നിർവ്വചനം ഒന്നാം ഭാഗത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ്, ഇത് ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലത്തെ നിയന്ത്രിക്കുന്നു.

10. *ബാൽക്കോ* കേസിൽ ഭരണഘടനാ ബെഞ്ചിന് മുൻപാകെ വന്ന പ്രധാന വിഷയം ഇതായിരുന്നു: അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ ആർബിട്രേഷനുകളുടെ നിയമപരമായ ആസ്ഥാനം ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്താണെങ്കിൽ, *ഭാട്ടിയ ഇന്റർനാഷണൽ v. ബൾക്ക് ട്രേഡിംഗ് എസ്.എ.* **(2002) 4 SCC 105** എന്ന കേസിൽ വിധിച്ചതുപോലെ അവിടെയും ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ ഒന്നാം ഭാഗം ബാധകമാകുമോ? അത് പ്രകാരമുള്ള നിവൃത്തി അനുവദിയ്ക്കാൻ സാധിക്കുമോ? ബാൽക്കോ കേസിൽ ഭരണഘടന ബെഞ്ച് വിധിച്ചത് ഇപ്രകാരമാണ്: *"ആർബിട്രേഷന്റെ നിയമപരമായ ആസ്ഥാനം ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്താണെങ്കിൽ, 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ ഒന്നാം ഭാഗം അത്തരം ആർബിട്രേഷനുകൾക്ക് ബാധകമല്ല; ആർബിട്രേഷന്റെ നിയമപ്രകാരമുള്ള ആസ്ഥാനം ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്താണെങ്കിൽ, 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ ഒന്നാം ഭാഗം ആ ആർബിട്രേഷന് ബാധകമാകുമെന്ന് കരാറിലെ വ്യവസ്ഥ ഉദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ പോലും, ആ സ്ഥലത്തെ ആർബിട്രേഷൻ*

നിയമത്തിന് വിരുദ്ധമായ കാര്യങ്ങളിൽ ഒന്നാം ഭാഗം ബാധകമാക്കാൻ കഴിയില്ല."

11. ബാൽക്കോ കേസിൽ വകുപ്പ് 20(3) മുൻനിർത്തി 'ആസ്ഥാനം' (സീറ്റ്), 'സ്ഥാനം/സ്ഥലം' എന്നിവ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം കോടതി വ്യക്തമാക്കി. നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 20(3) പ്രകാരം, കക്ഷികൾ സമ്മതിക്കുന്ന ഏതൊരു സ്ഥലത്തും യോഗങ്ങൾ, നടപടിക്രമങ്ങൾ , ഹിയറിംഗുകൾ എന്നിവ നടത്താൻ കക്ഷികൾക്ക് അനുവാദമുണ്ട്. ബാൽക്കോ കേസിൽ കോടതി ഇപ്രകാരം നിരീക്ഷിച്ചു: ഇന്ത്യയിൽ ആസ്ഥാനമുള്ള ഒരു അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ ആർബിട്രേഷനിൽ, കക്ഷികൾക്ക് പരസ്പര ധാരണയോടെ ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്തുവെച്ച് ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾ നടത്താവുന്നതാണ്. എന്നാൽ, ഇത് ആർബിട്രേഷൻ ആസ്ഥാനം മാറുന്നതിന് കാരണമാകില്ല; അത് ഇന്ത്യയിൽത്തന്നെ തുടരും. തുടർന്ന്, ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ ഒരു വിദേശ കേന്ദ്രം/ആസ്ഥാനം നിശ്ചയിക്കുകയും അതോടൊപ്പം ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾക്ക് ബാധകമായ നിയമമായി 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമം തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു സാഹചര്യം കോടതി വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. അത്തരം സാഹചര്യങ്ങളിൽ, കക്ഷികൾ നിശ്ചയിച്ച സ്ഥലത്ത് വെച്ച് ആർബിട്രേഷൻ വാദം കേൾക്കുന്നത് ആർബിട്രേഷൻ കേന്ദ്രത്തെ അല്ലെങ്കിൽ ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന സ്ഥാനം മാറ്റുന്നില്ല; കേന്ദ്രം ഇന്ത്യയിൽത്തന്നെ തുടരും. ഖണ്ഡിക (100)-ൽ സുപ്രീം കോടതി ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു:

> **"100.** ഇന്ത്യയിൽ ആസ്ഥാനമുള്ള ഒരു അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ ആർബിട്രേഷന്റെ വാദങ്ങൾ ചിലപ്പോൾ ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്ത് വെച്ച് നടത്തേണ്ടി വന്നേക്കാം. അത്തരം

1 ഭാരത് അലുമിനിയം കോ. v. കൈസർ അലുമിനിയം ടെക്നിക്കൽ സർവീസസ് ഇൻക്. (2012) 9 SCC 552

സാഹചര്യങ്ങളിൽ, കക്ഷികൾ നിശ്ചയിച്ച സ്ഥലത്ത് വെച്ച് നടപടികൾ നടക്കുമെങ്കിലും, അത് ആർബിട്രേഷൻ ആസ്ഥാനം മാറ്റുന്നതിന് കാരണമാകില്ല, അത് ഇന്ത്യയിൽ തന്നെ തുടരും.

ഈ വിഷയത്തിലെ നിയമപരമായ നിലപാട് റെഡ്ഫെർൺ ആൻഡ് ഹണ്ടർ എഴുതിയ 'ദ ലോ ആൻഡ് പ്രാക്ടീസ് ഓഫ് ഇന്റർനാഷണൽ കൊമേഴ്സ്യൽ ആർബിട്രേഷൻ' (1986, പേജ് 69) എന്ന പുസ്തകത്തിൽ "ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലം" എന്ന തലക്കെട്ടിന് താഴെ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. കോടതിയുടെ നിരീക്ഷണം ഇപ്രകാരമാണ്:

.....

" പ്രായോഗികമായ പരിഗണനകളെയും 'സീറ്റ്/ആസ്ഥാനം' [വകുപ്പുകൾ 20(1), 20(2)], 'സ്ഥാനം/സ്ഥലം' [വകുപ്പ് 20(3)] എന്നിവ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസത്തെയും സംബന്ധിച്ച ശരിയായ വിശദീകരണമാണിതെന്നാണ് കോടതിയുടെ അഭിപ്രായം. ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ ഒരു വിദേശ രാജ്യത്തെ 'സീറ്റ്' അല്ലെങ്കിൽ 'സ്ഥലമായി' നിശ്ചയിക്കുകയും അതോടൊപ്പം 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തെ നടപടിക്രമങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുന്ന നിയമമായി തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ, 'സീറ്റും' 'സ്ഥാനവും' തമ്മിലുള്ള ഈ വ്യത്യാസം വളരെ നിർണ്ണായകമാണ്. അത്തരം സാഹചര്യങ്ങളിൽ താഴെ പറയുന്നവയിൽ ഏതാണ് ബാധകമാകുക എന്നത് ഓരോ കരാറിന്റെയും വ്യാഖ്യാനത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കും:

(i) 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമം നടപടിക്രമ നിയമമായി തിരഞ്ഞെടുത്തതിനാൽ, കരാറിൽ പറയുന്ന വിദേശ 'സീറ്റ്' എന്നത് വാസ്തവത്തിൽ വാദം കേൾക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു 'വേദി' മാത്രമായി കണക്കാക്കപ്പെടുമോ? അല്ലെങ്കിൽ

(ii) ഒരു വിദേശ സീറ്റ് പ്രത്യേകം നിശ്ചയിച്ചതിലൂടെ ആ രാജ്യത്തെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമം കൂടി പരിഗണിക്കുന്നതായി കണക്കാക്കി അത് കക്ഷികൾ ഇതിനകം അംഗീകരിച്ച 1996-ലെ ഇന്ത്യൻ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിന് മുകളിൽ നിലനിൽക്കുമോ?

ആർബിട്രേഷൻ 'സീറ്റ്' അല്ലെങ്കിൽ 'സ്ഥലം' ഇന്ത്യയിലാണെന്ന് കരാർ പ്രകാരം വ്യക്തമായാൽ മാത്രമേ 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ ഒന്നാം ഭാഗം ബാധകമാവുകയുള്ളൂ. ആർബിട്രേഷന്റെ നിയമപ്രകാരമുള്ള ആസ്ഥാനം ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്താണെങ്കിൽ, 1996-ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ ഒന്നാം ഭാഗം ആ ആർബിട്രേഷന് ബാധകമാകുമെന്ന് കരാറിലെ വ്യവസ്ഥ ഉദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ പോലും, ആ സ്ഥലത്തെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിന് വിരുദ്ധമായ കാര്യങ്ങളിൽ ഒന്നാം ഭാഗം ബാധകമാക്കാൻ കഴിയില്ല."

12. മുൻപ് സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1)(e) പ്രകാരം "കോടതി" എന്നത് നിർവ്വചിച്ചിരിക്കുന്നത് "കേസിന് ആസ്പദമായ വിഷയം" എന്നതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ്. വകുപ്പ് 2(1)(e) പ്രകാരം, ഒരു കേസിന് ആസ്പദമായ വിഷയം രണ്ടോ അതിലധികമോ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിയിൽ വരുന്നതാണെങ്കിൽ, ആ കോടതികളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിൽ മാത്രമായി അധികാരപരിധി പരിമിതപ്പെടുത്താൻ

കക്ഷികൾക്ക് കരാറിലൂടെ സാധിക്കും. ബാൽക്കോ കേസിലെ ഖണ്ഡിക (96)-ൽ, വകുപ്പ് 2(1)(e)-ലെ "ആസ്പദമായ വിഷയം" എന്ന പ്രയോഗം ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളിൽ മേൽനോട്ടാധികാരമുള്ള കോടതിയെ തിരിച്ചറിയാനാണെന്ന് സുപ്രീം കോടതി വ്യക്തമാക്കി. വകുപ്പ് 2(1)(e)-ലെ വ്യവസ്ഥകൾ, "ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലം" തീരുമാനിക്കുന്നതിൽ കക്ഷികൾക്കുള്ള സ്വയംഭരണാധികാരത്തിന് അംഗീകാരം നൽകുന്ന വകുപ്പ് 20-നോടൊപ്പം ചേർത്ത് വായിക്കണമെന്നും കോടതി വിധിച്ചു. ഇന്ത്യയിൽ നടക്കുന്ന (ഭാഗം-I ബാധകമായ) ആർബിട്രേഷനുകളെ സംബന്ധിച്ച ബാൽക്കോ വിധിന്യായത്തിലെ 96-ാം ഖണ്ഡികയിലെ നിരീക്ഷണങ്ങൾ ഇപ്രകാരമാണ്:

> **"96. .....** 'ആർബിട്രേഷന് ആസ്പദമായ വിഷയം' എന്നതിനെ 'കേസിന് ആസ്പദമായ വിഷയം' എന്നതുമായി കൂട്ടിക്കുഴയ്ക്കാൻ പാടില്ല എന്നാണ് കോടതിയുടെ അഭിപ്രായം. വകുപ്പ് 2(1)(e)-ലെ 'ആസ്പദമായ വിഷയം' എന്ന പ്രയോഗം ഒന്നാം ഭാഗത്തിന് മാത്രമായി പരിമിതപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതാണ്. ഇതിന് തർക്കപരിഹാര പ്രക്രിയയുമായി നേരിട്ട് ബന്ധമുണ്ട്. ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളുടെ മേൽനോട്ടാധികാരമുള്ള കോടതികളെ തിരിച്ചറിയുക എന്നതാണ് ഇതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. അതിനാൽ, ഇത് ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന സീറ്റ്/ആസ്ഥാനം സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന കോടതിയെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. വകുപ്പ് 2(1)(e)-ലെ വ്യവസ്ഥകൾ, കക്ഷികളുടെ സ്വയംഭരണാധികാരത്തിന് അംഗീകാരം നൽകുന്ന വകുപ്പ് 20-ലെ വ്യവസ്ഥകൾ കൂടി കണക്കിലെടുത്ത് വേണം വ്യാഖ്യാനിക്കാൻ. അപ്പീൽവാദികളുടെ അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചതുപോലെ പരിമിതമായ വ്യാഖ്യാനം സ്വീകരിക്കുന്നത് വകുപ്പ് 20-നെ അർത്ഥശൂന്യമാക്കും. കോടതിയുടെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ, നിയമനിർമ്മാണ സഭ

ബോധപൂർവ്വം തന്നെ രണ്ട് കോടതികൾക്ക് അധികാരപരിധി നൽകിയിട്ടുണ്ട്: അതായത്, തർക്കത്തിന് കാരണമായ സംഗതി നടന്ന സ്ഥലത്തെ കോടതിക്കും, ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലത്തെ കോടതിക്കും. പലപ്പോഴും കക്ഷികൾ തങ്ങൾക്ക് രണ്ടുപേർക്കും ബന്ധമില്ലാത്ത, നിഷ്പക്ഷമായ ഒരു സ്ഥലം ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റായി തിരഞ്ഞെടുത്തേക്കാം എന്നതിനാലാണ് ഇത് ആവശ്യമായി വന്നത്. അതിനാൽ, ആർബിട്രേഷൻ എവിടെയാണോ നടക്കുന്നത്, ആ സ്ഥലത്തെ കോടതികൾക്ക് ആ നടപടിക്രമങ്ങളുടെ മേൽനോട്ടാധികാരം ഉണ്ടായിരിക്കണം. ഉദാഹരണത്തിന്, മുംബൈയിൽ നിന്നുള്ള ഒരു കക്ഷിയും കൊൽക്കത്തയിൽ നിന്നുള്ള മറ്റൊരു കക്ഷിയും ചേർന്ന് ഡൽഹിയെ ഒരു നിഷ്പക്ഷ വേദിയായി തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും ആർബിട്രേഷൻ ഡൽഹിയിൽ വെച്ച് നടക്കുകയും ചെയ്യുന്നു എന്ന് കരുതുക. അവിടെയുള്ള ട്രൈബ്യൂണൽ 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 17 പ്രകാരം ഒരു ഇടക്കാല ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിച്ചാൽ, അതിനെതിരെയുള്ള അപ്പീൽ (വകുപ്പ് 37 പ്രകാരം) ഡൽഹിയിലെ കോടതിയിലാണ് സമർപ്പിക്കേണ്ടത്. കാരണം, ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളുടെയും ട്രൈബ്യൂണലിന്റെയും മേൽനോട്ടാധികാരം ഡൽഹിയിലെ കോടതികൾക്കാണ്. കരാർ പ്രകാരമുള്ള ബാധ്യതകൾ നിറവേറ്റേണ്ടിയിരുന്നത് മുംബൈയിലോ കൊൽക്കത്തയിലോ ആണെന്നതും, ആർബിട്രേഷൻ ഡൽഹിയിൽ മാത്രമാണ് നടക്കുന്നതെന്നതും പരിഗണിക്കുമ്പോൾ ഇത് (മേൽനോട്ടാധികാരം) പ്രസക്തമല്ല. ഇത്തരം സാഹചര്യങ്ങളിൽ രണ്ട് കോടതികൾക്കും അധികാരപരിധിയുണ്ടാകും; അതായത്, കേസിനാസ്പദമായ വിഷയത്തിന്റെ അധികാരപരിധിയിലുള്ള

കോടതിക്കും, തർക്കപരിഹാരം അഥവാ ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന അധികാരപരിധിയിലുള്ള കോടതിക്കും."

ഖണ്ഡിക (96)-ലെ മേൽപ്പറഞ്ഞ നിരീക്ഷണങ്ങൾ, പല സന്ദർഭങ്ങളിലും ഇരു കക്ഷികൾക്കും നിഷ്പക്ഷമായ ഒരു സ്ഥലത്തെ ആർബിട്രേഷൻ കേന്ദ്രമായി കരാറിൽ നിശ്ചയിച്ചേക്കാം എന്ന പശ്ചാത്തലത്തിലുള്ളതാണ്. അത്തരം സാഹചര്യങ്ങളിൽ, രണ്ട് കോടതികൾക്കും അധികാരപരിധിയുണ്ടാകുമെന്ന് നിരീക്ഷിക്കപ്പെട്ടു; അതായത്, കേസിനാസ്പദമായ വിഷയത്തിന്റെ അധികാരപരിധിയിലുള്ള കോടതിക്കും, തർക്കപരിഹാരം അഥവാ ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന "സ്ഥല"ത്തിന്റെ അധികാരപരിധിയിലുള്ള കോടതിക്കും.

13. ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 20 പ്രകാരം, ആർബിട്രേഷൻ നടക്കേണ്ട സ്ഥലം തീരുമാനിക്കാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം കക്ഷികൾക്കുണ്ട്. അധികാരപരിധിയുള്ള രണ്ടോ അതിലധികമോ കോടതികളിൽ നിന്ന് ഒരു കോടതിയെ കക്ഷികൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന സാഹചര്യത്തിലാണ് കക്ഷികളുടെ സ്വയംഭരണാധികാരത്തെ വിലയിരുത്തേണ്ടത്. മൂന്നംഗ ബെഞ്ചിന്റെ തീരുമാനമായ *സ്വസ്തിക് ഗ്യാസ് (പി) ലിമിറ്റഡ് v. ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡ്* ***(2013) 9 SCC 32*** എന്ന കേസിൽ ഇത് വ്യക്തമാക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. പ്രസ്തുത കേസിൽ, എതിർകക്ഷിയായ ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡ് രാജസ്ഥാനിലെ ജയ്പൂരിലുള്ള മെസേഴ്സ് സ്വസ്തിക് ഗ്യാസ് (പി) ലിമിറ്റഡിനെ തങ്ങളുടെ കൺസൈൻമെന്റ് ഏജന്റായി നിയമിച്ചു. അപേക്ഷകന് വലിയ അളവിലുള്ള ലൂബ്രിക്കന്റ്സ് സ്റ്റോക്ക് വിൽക്കാൻ കഴിയാതെ വന്നതിനെത്തുടർന്ന് കക്ഷികൾക്കിടയിൽ തർക്കം

ഉടലെടുക്കുകയും അത് സൗഹാർദ്ദപരമായി പരിഹരിക്കാൻ കഴിയാതെ വരികയും ചെയ്തു. പ്രസ്തുത വിഷയത്തിൽ, കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള കരാറിലെ 18-ാം ഖണ്ഡം പ്രകാരം കരാർ കൊൽക്കത്തയിലെ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിക്ക് വിധേയമായിരിക്കുമെന്ന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിരുന്നു. അപ്പീൽവാദിയായ സ്വസ്തിക് 18-ാം ഖണ്ഡത്തിലെ ആർബിട്രേഷൻ വ്യവസ്ഥ പ്രകാരം ആർബിറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി രാജസ്ഥാൻ ഹൈക്കോടതിയിൽ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം അപേക്ഷ നൽകി. ഈ വിഷയത്തിൽ രാജസ്ഥാൻ ഹൈക്കോടതിക്ക് പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയില്ലെന്ന വാദം ഉന്നയിച്ചുകൊണ്ട് ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ അപേക്ഷയെ എതിർത്തു. കരാർ കൊൽക്കത്തയിലെ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിക്ക് വിധേയമാക്കിയതാണെന്നും അതിനാൽ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ രാജസ്ഥാൻ ഹൈക്കോടതിക്ക് അധികാരമില്ലെന്നുമായിരുന്നു ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷന്റെ വാദം. രാജസ്ഥാൻ ഹൈക്കോടതിക്ക് ഈ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാൻ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയില്ലെന്ന് നിശ്ചയിച്ച നിയുക്ത ജഡ്ജി, കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയിൽ ആർബിട്രേഷൻ അപേക്ഷ ഫയൽ ചെയ്യാൻ സ്വസ്തിക്കിന് അനുമതി നൽകി. ഈ ഉത്തരവ് സുപ്രീം കോടതിയിൽ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെട്ടു. "മാത്രം", "ഒന്നുമാത്രം", "പ്രത്യേകമായ" അല്ലെങ്കിൽ "പ്രത്യേകമായ അധികാരപരിധി" തുടങ്ങിയ വാക്കുകൾ കരാറിൽ ഉപയോഗിച്ചിട്ടില്ലെന്നും, ഇത്തരം വാക്കുകളുടെ ഉപയോഗം നിർണ്ണായകമല്ലെന്നും, ഇത്തരം വാക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കാത്തത് കൊൽക്കത്തയിലെ കോടതികൾക്ക് അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്ന കരാറിലെ 18-ാം ഖണ്ഡത്തിലൂടെയുള്ള കക്ഷികളുടെ ഉദ്ദേശ്യത്തിൽ മാറ്റമുണ്ടാക്കുന്നില്ലെന്നും ചൂണ്ടിക്കാട്ടിക്കൊണ്ട് സുപ്രീം കോടതി ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു:

"31. ഈ കേസിൽ, തർക്കത്തിന് കാരണമായ സംഗതിയുടെ ഒരു ഭാഗം കൊൽക്കത്തയിൽ വെച്ചാണ് ഉണ്ടായതെന്ന കാര്യത്തിൽ അപ്പീൽവാദി തർക്കിക്കുന്നില്ല. വ്യവഹാരകാരണത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം ജയ്പൂരിലും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നും, അതിനാൽ വകുപ്പ് 11 പ്രകാരം ആർബിറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനുള്ള തങ്ങളുടെ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാൻ രാജസ്ഥാൻ ഹൈക്കോടതി ചീഫ് ജസ്റ്റിസിനോ നിയുക്ത ജഡ്ജിക്കോ അധികാരമുണ്ടെന്നുമാണ് അപ്പീൽവാദി വാദിക്കുന്നത്. 1996-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(12)(b), വകുപ്പ് 2(e) എന്നിവ കോഡിലെ വകുപ്പ് 20(c) യുമായി ചേർത്ത് വായിക്കുമ്പോൾ, ഈ വിഷയത്തിൽ രാജസ്ഥാൻ ഹൈക്കോടതി ചീഫ് ജസ്റ്റിസിനോ നിയുക്ത ജഡ്ജിക്കോ അധികാരപരിധി ഉണ്ടെന്ന കാര്യത്തിൽ സംശയമില്ല. എന്നാൽ, കരാറിലെ ഖണ്ഡം 18 വഴി ജയ്പൂരിലെ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധി ഒഴിവാക്കാൻ കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടോ, അതല്ലെങ്കിൽ കരാറിലെ 18-ാം ഖണ്ഡം നിലനിൽക്കുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ രാജസ്ഥാൻ ഹൈക്കോടതി ചീഫ് ജസ്റ്റിസിന്റെ അധികാരപരിധി ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ എന്നതാണ് ചോദ്യം."

32. മേൽപ്പറഞ്ഞ ചോദ്യത്തിനുള്ള മറുപടിക്കായി, കരാർ കൊൽക്കത്തയിലെ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിക്ക് വിധേയമായിരിക്കുമെന്ന് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്ന കരാറിലെ അധികാരപരിധിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഖണ്ഡത്തിന്റെ സ്വാധീനം കോടതി പരിശോധിക്കേണ്ടതുണ്ട്. കരാറിൽ ഈ ഖണ്ഡം ഉൾപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ "മാത്രം", "ഒന്നുമാത്രം", "പ്രത്യേകമായ" അല്ലെങ്കിൽ "പ്രത്യേകമായ അധികാരപരിധി" തുടങ്ങിയ വാക്കുകൾ ഉപയോഗിച്ചിട്ടില്ല എന്നത് ഒരു വസ്തുതയാണ്; എന്നാൽ

കോടതിയുടെ കാഴ്ചപ്പാടിൽ ഇത് നിർണ്ണായകമല്ല, ഇതിൽ കാര്യമായ വ്യത്യാസവുമില്ല. കരാറിലെ 18-ാം ഖണ്ഡത്തിലൂടെ, കൊൽക്കത്തയിലെ കോടതികൾക്ക് അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്ന കക്ഷികളുടെ ഉദ്ദേശ്യം വ്യക്തവും സംശയരഹിതവുമാണ്. ഇതിനർത്ഥം കൊൽക്കത്തയിലെ കോടതികൾക്ക് മാത്രമായിരിക്കും അധികാരപരിധി എന്നാണ്. കാരണം, കരാറിലെ 18-ാം ഖണ്ഡം പോലുള്ള അധികാരപരിധിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വ്യവസ്ഥകൾ വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ, മറിച്ചൊരു സൂചനയില്ലാത്ത പക്ഷം *എക്സ്പ്രസിയോ യൂണിയസ് എസ്റ്റ് എക്ലൂസിയോ അൾട്ടിരിയസ്* എന്ന നിയമതത്വം ഇവിടെ ബാധകമാകുന്നു. ഈ നിയമതത്വത്തിന്റെ അർത്ഥം "ഒരു കാര്യം വ്യക്തമാക്കുന്നത് മറ്റൊന്നിനെ ഒഴിവാക്കലാണ്" എന്നാണ്. കരാർ കൊൽക്കത്തയിലെ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിക്ക് വിധേയമാണെന്ന വ്യവസ്ഥ ഉണ്ടാക്കിയതിലൂടെ, മറ്റ് കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിയെ കക്ഷികൾ പരോക്ഷമായി ഒഴിവാക്കിയിരിക്കുകയാണ്. ഒരു പ്രത്യേക സ്ഥലത്തെ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധി കരാറിൽ വ്യക്തമാക്കുകയും, ആ കോടതികൾക്ക് ആ വിഷയം കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ നിയമപരമായി അധികാരമുണ്ടാകുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, മറ്റെല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കാൻ കക്ഷികൾ ഉദ്ദേശിച്ചു എന്ന് അനുമാനിക്കാവുന്നതാണ്. ഇത്തരമൊരു ഖണ്ഡത്തെ കരാർ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 23 ഒട്ടും ബാധിക്കുന്നില്ല. അത്തരം വ്യവസ്ഥ നിയമം നിരോധിച്ചിട്ടുള്ളതോ പൊതുനയത്തിന് വിരുദ്ധമോ അല്ല. ഇത് കരാർ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 28-നെ ഒരു തരത്തിലും ലംഘിക്കുന്നില്ല.

33. മേൽപ്പറഞ്ഞ കാഴ്ചപ്പാടിന് ഈ കോടതിയുടെ മുൻകാല വിധിന്യായങ്ങൾ പിന്തുണ നൽകുന്നുണ്ട്: ഹാക്കം സിംഗ് v. ഗാമൺ ഇന്ത്യ ലിമിറ്റഡ് (1971) 1 SCC 286, എ.ബി.സി. ലാമിനാർട്ട് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് v. എ.ബി.സി. ഏജൻസീസ് (1989) 2 SCC 163, ആർ.എസ്.ഡി.വി. ഫിനാൻസ് കോർപ്പറേഷൻ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് v. ശ്രീ വല്ലഭ് ഗ്ലാസ് വർക്ക്സ് ലിമിറ്റഡ് (1993) 2 SCC 130, ആൻജിൽ ഇൻസുലേഷൻസ് v. ഡേവി ആഷോമോർ ഇന്ത്യ ലിമിറ്റഡ് (1995) 4 SCC 153, ശ്രീറാം സിറ്റി യൂണിയൻ ഫിനാൻസ് കോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡ് v. രാമ മിശ്ര (2002) 9 SCC 613, ഹാനിൽ ഇറ ടെക്സ്റ്റൈൽസ് ലിമിറ്റഡ് v. പ്യൂരോമാറ്റിക് ഫിൽട്ടേഴ്സ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് (2004) 4 SCC 671, ബാലാജി കോക്ക് ഇൻഡസ്ട്രി പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് v. മാ ഭഗവതി കോക്ക് ഗുജറാത്ത് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് (2009) 9 SCC 403. **[ഊന്നൽ നൽകി]**

14. സ്വസ്തിക് കേസിൽ, കരാറിലെ ഖണ്ഡം 18 പോലുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ കരാർ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 23-ന് വിരുദ്ധമാകില്ലെന്നും, അത് നിയമം നിരോധിച്ചതോ പൊതുനയത്തിന് വിരുദ്ധമോ അല്ലെന്നും സുപ്രീം കോടതി വിധിച്ചു. ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 20 പ്രകാരം, ആർബിട്രേഷൻ നടക്കേണ്ട സ്ഥലം തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ കക്ഷികൾക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ട്. ഈ "കക്ഷികളുടെ സ്വയംഭരണാധികാരം" എന്നത്, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1)(e) പ്രകാരം അധികാരപരിധിയുള്ള രണ്ടോ അതിലധികമോ കോടതികളിൽ നിന്ന് ഒന്ന് തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന പശ്ചാത്തലത്തിൽ വേണം വ്യാഖ്യാനിക്കാൻ.

15. "സീറ്റ്", "ആർബിട്രേഷൻ നടക്കുന്ന സ്ഥലം" എന്നിവ തമ്മിലുള്ള പരസ്പരബന്ധം *ഇൻഡസ് മൊബൈൽ ഡിസ്ട്രിബ്യൂഷൻ (പി) ലിമിറ്റഡ് v. ഡാറ്റാവിൻഡ് ഇന്നൊവേഷൻസ്*

(പി) ലിമിറ്റഡും മറ്റുള്ളവരും **(2017) 7 SCC 678** എന്ന കേസിൽ പരിഗണനയ്ക്ക് വന്നു. *ബാൽക്കോ, എനർകോൺ (ഇന്ത്യ) ലിമിറ്റഡും മറ്റുള്ളവരും v. എനർകോൺ ജി.എം.ബി.എച്ചും മറ്റൊരാളും* **(2014) 5 SCC 1**, *റിലയൻസ് ഇൻഡസ്ട്രീസ് ലിമിറ്റഡും മറ്റൊരാളും v. യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ* **(2014) 7 SCC 603** എന്നീ കേസുകളും ലോ കമ്മീഷൻ റിപ്പോർട്ടിനെത്തുടർന്ന് നിയമത്തിൽ വന്ന ഭേദഗതികളും പരാമർശിച്ചുകൊണ്ട്, ജസ്റ്റിസ് നരിമാൻ ബെഞ്ചിന് വേണ്ടി ഇപ്രകാരം വിധിച്ചു:

> "18. എങ്കിലും, ഭേദഗതി ചെയ്ത നിയമത്തിൽ മേൽപ്പറഞ്ഞ ഭേദഗതികൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല. ബാൽക്കോ (2012) 9 SCC 552 വിധിന്യായത്തിൽ, നിയമത്തിലെ vakupp 2(2)-ന്റെ ആവശ്യത്തിനായി 'സ്ഥലം' എന്നതിനെ 'ജുറിഡിക്കൽ സീറ്റ്' എന്ന് വ്യക്തമായ ഭാഷയിൽ വിശേഷിപ്പിച്ചത് കൊണ്ടാകാം ഇത്. വകുപ്പുകൾ 20(1), 20(2) എന്നിവയിൽ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന 'സ്ഥലം' എന്നത് 'ജുറിഡിക്കൽ സീറ്റിനെയാണ്' സൂചിപ്പിക്കുന്നതെന്നും, എന്നാൽ വകുപ്പ് 20(3)-ൽ 'സ്ഥലം' എന്നത് 'വേദി അല്ലെങ്കിൽ സ്ഥാന'ത്തിന് തുല്യമാണെന്നും ആ വിധി വ്യക്തമാക്കുന്നു. ഇത് സുസ്ഥിരമായ നിയമമായതിനാൽ, സുപ്രീം കോടതിയുടെ ഭരണഘടനാ ബെഞ്ച് വ്യാഖ്യാനത്തിലൂടെ ഇതിനകം വ്യക്തമാക്കിയ കാര്യം നിയമത്തിൽ പ്രത്യേകം ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതില്ലെന്ന് തീരുമാനിക്കപ്പെട്ടു.
>
> 19. മേൽപ്പറഞ്ഞ എല്ലാ വ്യവസ്ഥകളുടെയും സംഗ്രഹം കാണിക്കുന്നത്, ഒരു 'സീറ്റ്' നിശ്ചയിക്കപ്പെടുന്ന നിമിഷം മുതൽ അത് ഒരു 'പ്രത്യേകമായ അധികാരപരിധിയു'മായി ബന്ധപ്പെട്ട വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് തുല്യമായി മാറുന്നു എന്നാണ്.

ഈ കേസിലെ വസ്തുതകൾ പരിശോധിച്ചാൽ, ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റ് മുംബൈ ആണെന്ന് വ്യക്തമാണ്. കൂടാതെ, അധികാരപരിധി മുംബൈയിലെ കോടതികളിൽ മാത്രമായി നിക്ഷിപ്തമാണെന്ന് 19-ാം ഖണ്ഡം കൂടുതൽ വ്യക്തമാക്കുന്നു. കോടതികളിൽ ഫയൽ ചെയ്യുന്ന സിവിൽ കേസുകൾക്ക് ബാധകമായ സിവിൽ നടപടിച്ചട്ടത്തിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായി, ആർബിട്രേഷൻ നിയമപ്രകാരം, "സീറ്റ്" എന്നത് ആർബിട്രേഷൻ കരാറിലെ കക്ഷികൾക്ക് ഒരു നിഷ്പക്ഷ വേദി തിരഞ്ഞെടുക്കാൻ സാധിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു വിഷയമാണ്. ഈ നിഷ്പക്ഷ വേദിക്ക് അല്ലെങ്കിൽ സ്ഥാനത്തിന് പരമ്പരാഗതമായ അർത്ഥത്തിൽ അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്നില്ല — അതായത്, വ്യവഹാര കാരണമായ യാതൊരു സംഗതിയും അവിടെ നടന്നിട്ടുണ്ടാകില്ല, കൂടാതെ സി.പി.സി വകുപ്പ് 16 മുതൽ 21 വരെയുള്ള വ്യവസ്ഥകളൊന്നും അവിടെ ബാധകമാവുകയുമില്ല. എന്നിരുന്നാലും, ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിൽ മുകളിൽ പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെ, 'സീറ്റ്' നിർണ്ണയിക്കപ്പെടുന്ന നിമിഷം, ആ കേന്ദ്രം മുംബൈയിലാണെന്ന വസ്തുത, കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള കരാറിൽ നിന്നുടലെടുക്കുന്ന ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിന് മുംബൈയിലെ കോടതികൾക്ക് പ്രത്യേകമായ അധികാരപരിധി നൽകുന്നു.

20. ഒന്നിലധികം കോടതികൾക്ക് അധികാരപരിധിയുള്ളപ്പോൾ മറ്റെല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കാൻ കക്ഷികൾക്ക് അവകാശമുണ്ടെന്നത് സുസ്ഥിരമായ നിയമമാണ്. വിധിന്യായങ്ങളുടെ സമഗ്രമായ വിശകലനത്തിന് *സ്വസ്തിക് ഗ്യാസ് (പി) ലിമിറ്റഡ് v. ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കോർപ്പറേഷൻ ലിമിറ്റഡ്* (2013) 9 SCC 32 എന്ന

വിധിന്യായം നോക്കുക. ഈ വിധിന്യായം അടുത്തിടെ *ബി.ഇ. സിമോസ് വോൺ സ്റ്റാരാബർഗ് നീഡെന്തൽ v. ഛത്തീസ്ഗഡ് ഇൻവെസ്റ്റ്മെന്റ് ലിമിറ്റഡ് (2015) 12 SCC 225* എന്ന കേസിലും പിന്തുടർന്നിട്ടുണ്ട്. മേൽപ്പറഞ്ഞവ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ, ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്നതിനുള്ള നിയമപ്രകാരമുള്ള കേന്ദ്രം/സീറ്റ് മുംബൈയിലായതിനാൽ, രാജ്യത്തെ മറ്റെല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കിക്കൊണ്ട് മുംബൈയിലെ കോടതികൾക്ക് മാത്രമാണ് അധികാരപരിധിയുള്ളതെന്ന് വ്യക്തമാണ്. ഇപ്രകാരമായതിനാൽ, അപവദിത വിധിന്യായം റദ്ദാക്കുന്നു. ....."

[ഊന്നൽ നൽകി]

16. ഒരു പ്രത്യേക സ്ഥലത്തെ കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയെക്കുറിച്ച് കരാറിൽ വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, ആ കോടതിക്ക് മാത്രമായിരിക്കും പ്രസ്തുത വിഷയം കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ അധികാരമുണ്ടാവുക; മറ്റ് എല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കുക എന്നതാണ് ഇതിലൂടെ കക്ഷികൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഈ കേസിൽ, ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന "വേദി/സ്ഥലം" ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കുമെന്ന് കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭുവനേശ്വർ ആർബിട്രേഷൻ വേദിയായി നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടുള്ള കക്ഷികളുടെ കരാർ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ, മറ്റെല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കുക എന്നതാണ് അവരുടെ ഉദ്ദേശ്യം. *സ്വസ്തിക്* കേസിൽ വിധിച്ചതുപോലെ, "പ്രത്യേകമായ അധികാരപരിധി", "ഒന്നുമാത്രം", "പ്രത്യേകമായ", "മാത്രം" തുടങ്ങിയ പദങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാത്തത് നിർണ്ണായകമല്ല, അത് കരാറിലെ ഉദ്ദേശ്യത്തിൽ കാര്യമായ മാറ്റമൊന്നും വരുത്തുന്നുമില്ല.

17. ആർബിട്രേഷൻ നടത്തുന്ന "സ്ഥലം" ഭുവനേശ്വർ ആയിരിക്കണമെന്ന് കക്ഷികൾ

സമ്മതിച്ചിരിക്കെ, നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരമുള്ള അധികാരപരിധി ഏറ്റെടുത്തതിൽ മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതിക്ക് തെറ്റുപറ്റി. നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം സമർപ്പിക്കുന്ന ഹർജി പരിഗണിക്കാൻ ഒറീസ്സ ഹൈക്കോടതിക്ക് മാത്രമേ അധികാരമുള്ളൂ എന്നതിനാൽ, അപവദിത ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കേണ്ടതാണ്.

18. ഇതിന്റെ ഫലമായി, ഒ.പി നമ്പർ. 398/2018-ൽ മദ്രാസ് ഹൈക്കോടതി 02.11.2018-ന് പുറപ്പെടുവിച്ച അപവദിത ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കുകയും ഈ അപ്പീൽ അനുവദിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആർബിറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി ഒറീസ്സ ഹൈക്കോടതിയെ സമീപിക്കാൻ കക്ഷികൾക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരിക്കും.

ദിവ്യ പാണ്ഡേ അപ്പീൽ അനുവദിച്ചു.